

משה חיים פלח

בענין סוכה דירת קבע ובגדרי ישיבת סוכה

הוי בדירת עראי דוקא, ולהכי לענין הסכך צעינן דוקא דיהא באופן דעראי וכדהוכיחו התוס', והא דליכא מ"ד לסוכה דירת צעי צעינן, היינו דהרי צעינן עכ"פ שם דירה, וסצרי הנך תנאי, דאי עביד לה דירת עראי לגמרי, לכל חד כדאית ליה, חסר צעיקר שם דירה.

והנה אציי מני לבית שמאי דמזרכי כדי ראשו ורובו ושולחנו בכלל הנך תנאי דסצרי סוכה דירת קבע צעינן, והראשונים נתקשו דהא אנו קי"ל דסוכה דירת עראי צעינן ואעפ"כ קי"ל כבית שמאי דהא, ומדצרי הרי"ף (ד ר מדפיו) נראה דפלוגתא הוא, ונהי דאציי מפרש טעמא דצ"ש משום דסוכה דירת קבע צעינן, אך לדידן לאו מהאי טעמא הוא.

אולם כמה ראשונים (יעוין בעל המאור שם וצריטצ"א ג א) תירלו, דבאמת יסוד הדין משום דסוכה דירת קבע צעינן, אלא דהך מקצת קביעות צעינן אף לדידן, וז"ל הריטב"א דרצ"א נמי סבר דטעמא דבית שמאי בסוכה קטנה משום דירת קבע כסצרא דאציי דלא מוקמינן פלוגתא ביניהו ככדי, והא דפסק הלכתא כבית שמאי משום דאע"ג דבעלמא סוכת דירת עראי צעינן דהא מיהת צעינן האי קבע שיהא מחזקת ראשו ורובו ושולחנו כדי שלא תהא לו דירה סרוחה דבלאו האי שיעורא עראי דעראי הוא עכ"ל (ויעו"ע צ"י הרא"ה) ומצואר דסוכת עראי דעראי פסולה לכו"ע, ומשום דחסר צעיקר השם דירה, וז"ל המאירי צ"ש סוצרים כן בכל מקום שהעראי שלו אין עליו שם דירה והם סוצרים שכל שאינה צעיעור שצעה על שצעה אינה דירה כלל ואפילו שם עראי אין כאן כדי להכשיר וכן הענין בסוכה העשויה כמין צריף שאע"פ שהעמידה באותה שיטה לסצרת דירת קבע צעינן אנו פוסקים כן ומשום דשיפועי אהללים לאו כאהלים כלומר ואין צו שום דירה כלל אפילו לדירת עראי ואף לדעת האומר כאהלים דמו כל שאין טפח בגגו אינה דירה עכ"ל.

ובמו"ב מצינו (כג א) גבי סוכה דאינה עומדת ברוח מזויה דיבשה, דפירש רש"י טעמא משום דאפילו דירת עראי לא הויא [והיינו אף אי ליכא חסרון דמחיצה שאינה עומדת ברוח מזויה (כד ז) וכגון דאין הרוח עוקרת אלא הסכך, דיתכן דבסכך לא צעינן גדרי מחיצות וליכא הך דינא דמחיצה שאין עומדת ברוח מזויה^ה, ובפרט למשמעות הראשונים ושיטת רוב האחרו', דמחיצה הנדה ברוח גרידא נמי לא הויא מחיצה,

רבא אמר מהכא בסכות תשצו שצעת ימים אמרה תורה כל שצעת הימים לא מדירת קבע ושצו בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו עראי אלא דירת קבע א"ל אציי אלא מעתה עשה מחיצות של ברזל וסיכך על גביהן ה"נ דלא הויא סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד עשרים אמה דאדם עושה דירתו דירת עראי כו', ויעוין צרש"י וצחוס' וצריטצ"א, ובפשוטו גדר הדברים דעיקר החילוק בין בית לסוכה היינו דבית היינו העשוי לדירת קבע וסוכה היינו העשויה לדירת עראי בעלמא, ולהכי סצרי חכמים דצעינן סוכה דירת עראי דוקא, אלא דסגי אף בחזיתא לעראי.

אולם טעמא דמאן דאמר סוכה דירת קבע צעינן צריך ביאור לכאן, דאף אי נימא דלא הקפידה תורה דתהא הסוכה דירת עראי דוקא, אך מ"מ אמאי ניצעי דתיהוי דוקא דירת קבע [ולרצי יהודה נחלקו הראשונים אי צעי דוקא דירת קבע (כדמשמע כג ז, יומא י צוע"י א) או דמכשיר בין דירת קבע ובין דירת עראי, אך לשאר תנאי דלקמן (ז ז) צעינן דירת קבע דוקא] ועוד דלכאורה הוי סצרות הפוכות, דלדידן צעינן דירת עראי דוקא ולהנך תנאי צעינן דירת קבע דוקא (ויעוין במלחמות).

והנה התוס' בסוגין נתקשו כיון דמסקינן דלא צעינן עראי דוקא וסגי דחזיא לעראי, א"כ אמאי גשמים הוו סימן קללה בחג כדאיתא צריש תענית, והא מצי לסכך בנסרים ולקובעם במסמרים באופן דאין יורדים גשמים, ותירלו דאף דצדפנות לא צעינן עראי ממש וסגי דחזי לעראי, מ"מ בסכך דעל שם הסכך מיקרי סוכה צעינן עראי ממש, ואי עביד ליה קבע פסולה.

ועמדו האחרו', דהא צריש תענית משמע דאף רצי יהודה ורצי אליעזר סצרי הא דגשמים סימן קללה בחג, והא אינהו סצרי דסוכה דירת קבע צעינן, וכתבו האחרו' דע"כ לענין הסכך מודו כולי עלמא דסוכה דירת עראי צעינן, אך הדברים צריכים ביאור, דלכאן הוי תרתי דסתרי, דמחד צעינן דוקא קבע, ומאידיך צעינן דוקא עראי.

והנה בפשוטו היה נראה גדר הדברים, דודאי עיקר מהות הסוכה היינו דירת עראי, ולכולי עלמא עיקר שם סוכה

* והאחרו' דנו בזה צ"כ ד אי בסכך צעינן גדרי מחיצה, דריהטת הסוגיא (טו א) דאף בסכך שייכא פלוגתא דפרוך כעומד, אף דלכאן הויא פלוגתא צדיני מחיצות דוקא, וכן לקמן (כז א) דמצואר דקנה עולה קנה יורד יתר מג' טפחים פסול (היכא דליכא חצוץ רמי) יש מהאחרו' דציראו דהיינו משום

ויעוין צרי"ג גיאות (הל' סוכה עמ' קכה) גזי גזירה דשמא ימשך וז"ל קסברי רשותא דהלכתא כבית שמאי ולא מטעמיה, ואף לנו היינו סוצרין כך עד שנתגלה לנו דבשני דברים נחלקו צ"ש וצ"ה אחד בסוכה גדולה ואחד בסוכה קטנה ובקטנה הוא דעמדה הלכה כמותו דאמרינן הלכתא כריכה שתהא מחזקת כדי ראשו ורובו ושולחנו אצל בסוכה גדולה לא נפסקה הלכה כמותו אלא היא גופה הועמדה בשטה לומר שאין הלכה כמותן כו' עכ"ל, ומבואר בדבריו דהא דאמר אביי דסברי בית שמאי סוכה דירת קבע צעין קאי רק על גזירה דשמא ימשך ולא על שיעור סוכה, וצ"ב דמאי שייכא גזירה דשמא ימשך לדניא דסוכה דירת קבע, וחזינן לכאורה דיסוד דינא דסוכה דירת קבע צעין היינו דבעי דמעשה הדירה יהא בקבע, וסברי בית שמאי דבגוונא דשייך חששא דשמא ימשך חסר דמעשה הדירורין דקבע [ויעוין בערל"ג (ג א דבד"ה דאמר) ובחזו"א (סי' קא סק"ג)].

ומעתה יש לומר, דלענין עמס החפלא דסוכה, לכו"ע כל יסוד צורת הסוכה היינו דירת עראי, ולהכי לענין הסכך לכולי עלמא צעין דלעציד ליה עראי וכדהוכיחו התוס', אך כיון דלהנך תנאי צעין דהגברא יקבע דירתו בסוכה כדירורי קבע, צעי למעבד את הסוכה בגוונא דקבע.

אולם אכתי הדברים לריכס ביאור, דכיון דמהות חפלא דסוכה היינו דירת עראי, אמאי צעין דיקבע דהגברא את דירתו כדירורי קבע.

ונראה לדון בביאור הדברים, דהנה אף דבכל שבעת הימים ליכא חיוב אכילה ושינה בסוכה, אלא דכשאוכל או ישן מחויב בסוכה, מ"מ צלילה הראשון איכא חיוב אכילה בסוכה (כו א) ולכמה ראשונים (סס) אף ליכא בזה פטור מטעם, וילפי' ליה מחיוב מצה צליל ראשון דפסקה, וצ"ב גדר דהך דינא.

וידוע לבאר בזה [וכבר האריך ביסוד הדברים בצפנת פענח (פ"ו מסוכה ה"ב)] דבאמת עיקר מצוות סוכה היינו לקבוע דירתו בסוכה כל שבעת הימים, ואף כשאין הגברא נמצא בפועל בסוכה, מ"מ זוהי דירתו [וכדחזינן לענין עירובין, דמקום קביעות דירת האדם הוא במקום אכילתו ושינתו, ואף כאשר האדם חוץ לציתו] ולקבוע ענין זה, צעי למעבד מעשה המורה דזהו דירתו, ולהכי בתחילת ימי החג צריך למעבד מעשה דירה בסוכה, דעי"ז קובע דירתו בסוכה לכל שבעת הימים¹ [ויש

דצפשוטו בסכך ליכא האי דינא, דלכאור' סתם פסולת גורן ויקב אין עומדין ברוח מצויה דומיא דנוף חילין דחזינן בגמ' דסתמו לא קאי ברוח מצויה, ועוד דבגמ' (כד ז) משמע דיתכן דמחילה שאין עומדת ברוח מצויה שפיר שמה מחילה דלא כרב אחא בר יעקב וי"ל דלהכי הוצרך רש"י לטעמא דדירת עראי מיהא צעין] ויעוין בחידושי מרן רי"ז הלוי (הל' סוכה).

ומעתה יש לומר, דזהו נמי יסוד טעמא דכל הנך תנאי דסברי דירת קבע צעין, אלא דאינהו סברי דאף סוכה הפחותה מד' אמות או דלית לה ד' דפנות או דחמתה מרובה מחמת דפנות, נמי חסר צעיקר שם דירה דידיה, ולא מקריא דירה, ולהכי פסולה.

ולדרך זו נמצא דבאמת לכו"ע סוכה דירת עראי היא, אלא דסברי הנך תנאי דצעין דקבע, ומשום דצלא"ה חסר צעיקר השם דירה.

אך נראה לדון עוד לבאר באופ"א, דהנה לשון הרמב"ם (פ"ו ממוזזה ה"א) עשרה תנאין יש בבית ואחר כך יתחייב הדר בו לעשות לו ממוזזה ואם חסר תנאי אחד מהן פטור מן הממוזזה ואלו הן שיהיה בו ארבע אמות על ארבע אמות או יתר כו' ויהיה עשוי לדירת אדם ועשוי לדירת כבוד ועשוי לדירת קבע עכ"ל, ולקמן שם (ה"ט) סוכת חג צהג ובית שבספינה פטורין מן הממוזזה לפי שאין עשויין לדירת קבע עכ"ל, ומבואר מדברי הרמב"ם דפטור סוכה ממוזזה לא הוא משום דעמס בנין הסוכה הוא בנין עראי, דאין מתנאי ממוזזה דיהא דבנין בנין קבע, אלא יסוד הדין משום דסוכה עשויה לדירת עראי, וחייב ממוזזה הוא דוקא בעשוי לדירת קבע.

וביזמא (י ז) מבואר דלרבי יהודה דסוכה דירת קבע צעין, סוכת החג צהג חייבת בממוזזה, והאחרו' צידדו לבאר דהמלוה משויא לחפלא דסוכה דירת קבע, אך לפי המבואר מדברי הרמב"ם, חזינן לכאורה דיסוד הנידון אי סוכה דירת קבע צעין או סוכה דירת עראי צעין הוא על מצות ישיבת הגברא, דמ"ד סוכה דירת קבע צעין ס"ל דמצות תשבו כעין תדורו הוא לקבוע דירורי קבע בסוכה, אלא דמה"ט צעי לעשות הסוכה באופן קבע, דבסוכת עראי ע"כ הוא דירורי עראי [וכל דהסוכה קבע, יתכן דממילא חייבא על ישיבתו שם ישיבת קבע מכח המלוה].

¹ דבסכך הוא מחילה ופירצה פוסלת בזה ככל מחילה, ויעוין עוד לקמן (יח א) פלוגתא דאמוראי אי יש לצוד באמצע דהיינו בסכך, וביארו האחרו' (יעוין בעמק דברה סוכה סי' יח) דהיינו דין לצוד דמחילות ואכמ"ל.

² והרישב"א (סס) הביא בשם גדול מגדולי הדור אשר בצרפת שהיה מחייב לישן בסוכה צלילה הראשון של סוכות שינת עראי מיהת [והוסיף שם דהיינו אפילו בירדו גשמים] והרישב"א שם דחה דלא אשכחנא חיוב צלילה הראשון אלא באכילה ולא בשינה.

³ ובירושלמי (פ"ב ה"ה) ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל נאמר כו' אף ט"ו שנאמר צהג לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות כו' רבי הושיעיה אמר כל שבעה חובה כו' רב אבונא אמר לא פליגין מה דאמר ר' יוחנן צשנתן דעתו מה דאמר רבי הושיעיה בשלא נתן דעתו יעו"ש, וביאר צ"פ דדוקא כשהיה בדעתו באכילת לילה הראשון לקבוע דירתו בסוכה פטור שאר ימים, אך אם לא נתכוין לקבוע דירתו בסוכה צלילה הראשון, מחויב לאכול אף בשאר

לאו הכי היה ראוי לסתור סוכתו, אך אפי' דיינו דוקא משום דבתחילת היום כבר היתה קביעות דירתו בסוכה, ואמר'י' בזה מקצת היום ככולו וחשיב דקיי' בסוכות תשבו שבעת ימים', אלא דהיכא דצקוף היום השביעי עושה מעשה דירה בביתו, דהוא סתירה לדירתו בסוכה ה"מ מגרע (ועוד דיתכן דכלל מצות סוכה הקפידה תורה ללא ידור בביתו וכדאמרין לא מדירת קבע כו' וע"ע להלן) [וכע"י' אשכחנא בעלמא צדין מקצת היום ככולו (ויעוין צקה"ע סי"ט וסל"ט)].

ובן מצארים גבי מצות אכילת מנה זלילה הראשון, דיסוד דין מנה ואיסור חמץ היינו לקבוע דכלל שבעת הימים לחם ידידה הוי מנה ולא חמץ, והאוכל חמץ בפסח עובר נמי בעשה, דעיקר ענין איסור חמץ היינו לקבוע את המנה ללחמו כל שבעת הימים, אלא דהך קביעות נעשית ע"י אכילת מנה בתחילת שבעת הימים.

ומעתה נראה לבאר גדר דינא דסוכה דירת קבע צעין, ונתבאר דיסוד הדין הוי צמעשה הישיבה של הגברא, דמחויב לדור בסוכה דיורי קבע, אלא דלזה צעין ממילא דתהא הסוכה נמי דירת קבע, דהנה לקמן (כה ז) תנן כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וציתו עראי, ובגמ' תשבו כעין תדורו מכאן אמרו כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו קבע וציתו עראי כי"ד היו לו כלים נאים מעלן לסוכה מצעות נאות מעלן לסוכה אוכל ושותה ומטייל בסוכה ומשנן בסוכה, וצ"ב מהו גדר הך דינא ד'עושה ציתו עראי' (ויעו"ש צפיה"מ להרמב"ם ענין קבע עיקר ותמידות, והוא שייענה במצעות היפות ביותר שיש לו ויעטרנה ויאכל בה וישתה וישן, ויעשה ציתו כצית התשמיש והסוכה צית דירה עכ"ל).

ונראה דכיון דעד השתא דר האדם צציתו דיורי קבע, לא מצי לעקור קביעות דירתו צציתו ע"י דיורי עראי בעלמא, דלא אתו דיורי עראי ומצטלי דיורי קבע, ואם ידור בסוכה דירת עראי, אכתי עיקר דירתו הויא צציתו, ולהכי צעי לקבוע דיורי קבע בסוכה.

וזהו דתנן דכל שבעת הימים עושה 'סוכתו קבע וציתו עראי' דעיקר הקפידא לעשות סוכתו קבע היינו כלפי ציתו דיהא עראי, דרק ע"י" נקבעת דירתו בסוכה ונעקרת דירתו צציתו.

לומר דמהאי טעמא נמי צעין סוכה הראויה לשבעה (כג א) וכן צפשוטו זהו יסוד טעמא דר"א (כז א) דאין יואצין מסוכה לסוכה דס"ל דצעי קביעות דירת ז' ימים צאתה סוכה] אלא דאם אוכל אכילת קבע חוץ לסוכה, הרי זה סתירה לקביעות דירתו בסוכה, משא"כ אכילת עראי אינה סותרת לקביעות דירתו בסוכה.

ובן מצארת בזה שיטת הראשונים דזלילה הראשון ליכא פטור מצטער, די"ל דיסוד דינא דמצטער לא הוי דין פטור [וכן אין הגדר דצכה"ג לא מתקיימת מצות סוכה כלל דלא חשיב מעשה דירה או דהסוכה לא חשיבא דירה, וכדמוכרח משיטתם דזלילה הראשון מקיים מצות סוכה] אלא יסוד הדין, דכאשר הגברא מצטער אין אכילתו ושינתו חוץ לסוכה סתירה לקביעות דירתו בסוכה, וצכה"ג אף אכילת קבע דמיא לאכילת עראי, ונמלא דאכתי עיקר קביעותו דירתו הויא צציתו, ואכתי מתקיים ענין מצות סוכה, אך האי טעמא ל"ש אלא צשאר הימים, אחר שכבר קבע דירתו בסוכה זלילה הראשון, משא"כ זלילה הראשון דאכתי לא קבע דירתו בסוכה [ואין להקשות דא"כ כשלא אכל זלילה הראשון בסוכה אמאי אינו מחויב לאכול למחר, דכבר נקבע גדר הדין, דזלילה הראשון איכא חיוב אכילה וצשאר ימים ליכא חיוב, אך מ"מ יסוד הדין לקבוע דירתו ע"י אכילה⁷ (ועוד די"ל דגם צמצעה גרידא איכא קביעות דירה מסויימת, וגבי תחומין מצטעו צעירובין מט צ דמי לקבוע דירתו צצמירה שציתתו צמקום פלוני, אלא דזלילה הראשון חייבתו תורה לקבוע דירתו ע"י מעשה אכילה)].

ולקמן צפ' לולב וערבה (מה א) תנן סוכה שבעה כי"ד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו (ויעו"ש צרש"י) וציתו הר"ן שם וז"ל נראה לי דיינו טעמא דכיון דאמר רחמנא צסוכות תשבו שבעת ימים צריך שתהא לו סוכה כל שבעה עכ"ל, והיינו משום דעיקר מצות סוכה היינו לקבוע דירתו בסוכה שבעת ימים, ואם יתיר סוכתו, מעתה אינו דר בסוכה, וזהו דתנן סוכה שבעה היינו דחיובה שבעה ימים שלימים.

אך רש"י שם פי' לא יתיר סוכתו דהא כל היום חובתה לישן ולשנן ואי אקלע ליה סעודתא אכיל לה בגווה (והעתיקוהו ש"ר, והר"י מלוניל והמאירי פי' עוד משום ציווי מצוה) ומשמע דאי

ימים, כיון דלא קבע דירתו בסוכה (ולכא"ו לפ"ו האוכל זלילה הראשון צסוכת חצירו, מחויב לחזור ולאכול צסוכתו למחר). וכן ציתר בזה דברי הרמב"ם צפיה"מ (ריש תענית) דהא דגשמיים סימן קללה צחג היינו דוקא בתחילת החג, והיינו משום דאחר תחילת החג כבר קבע דירתו בסוכה לכל שבעת הימים יעוין שם. [ובגמ' (כז ז) תניא רבי אליעזר אומר כשם שאין אדם יואצ ידי חובתו ציום טוב הראשון של חג זלולבו של חצירו דכתיב ולקחתם לכם ציום הראשון פרי עץ הדור כפת תמרים משלכם כך אין אדם יואצ ידי חובתו של חצירו דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים משלך, והר"י צ"ש שם העתיק אין אדם יואצ ידי חובתו ציום טוב הראשון של חג צסוכתו של חצירו ויעו"ש צרש"ש דכ"ה צצפרי (ראה פי' קמ) אך כתב דטס"ה דולדיר ר"א פוסל סוכה שאולה כל שבעת הימים יעו"ש עוד, אך יעוין צדק"ס (שם) דכ"ה צצת"י וצצה"ג וצרי"ף (אף צכ"י) וצאו"ו וצצצלי הלקטו ויעוין שם, אולם מד' הנ"פ (צקונטרס ההשלמה ד"צ ע"א) נ' דציתו ע"פ הנ"ל, דאחר דקבע דירתו בסוכה ציום הראשון לכל ימי החג, כבר קיים דינא דחג הסוכות תעשה לך שבעת ימים צסוכה ידידה, וצשאר הימים מודה ר"א דנפיק צשאולה (אך יל"ע דהא לר"כ א אין יואצין מסוכה לסוכה, ואפ' צהקנה אומה לאחר ויל"ע)].

ד ולדברי הנ"פ (הנ"ל) צציתו דברי הירושלמי, צצמת היכא דלא אכל זלילה הראשון מחויב לחזור ולאכול למחר כדין לילה הראשון, וא"כ לראשונים דזלילה הראשון ליכא פטור מצטער ה"נ הכא.

בדרך עראי, אך אם יעשה דרך קביעות בציתו, י"ל דבאמת מצטל מנזות סוכה, ויסוד החילוק בין אכילת קבע להנך מילי, דבאכילת קבע אף באוכל פעם אחת חוץ לסוכה הרי זה מגרע את עיקר קביעות דירתו בסוכה, כיון דליכא רגילות לאכול אכילת קבע חוץ לציתו, משא"כ שאר הנך מילי, דרגילות פעמים לעשותן חוץ לציתו, רשאי לעשותן באופן עראי חוץ לציתו, אולם היינו דוקא בדרך עראי, אך אם יעשה ציתו קבע להנך מילי, י"ל דמצטל בזה מנזות סוכה, (מיהו יתכן דהיינו דוקא בעושה כן בציתו דרך קבע, דבזה הוי סתירה לקביעות דירתו בסוכה, אך אם יעשה כן חוץ לסוכה שלא בציתו, אפי' דלא הוי סתירה לקביעות דירתו בסוכה, כיון דלא קבע בית אחר להנך מילי).

ונראה דלדרך זו יש לקיים מה דלידדו האחרו' דהאוכל בסוכה דמנהצ"ע בשאר ימים נהי' דלא קיים מנזות סוכה אך לא ציטל מנזות סוכה (אי מנהצ"ע ל"ה פסול בחפנא) וכן באוכל שלא בכוונת מנזות, ויעוין בשערי ישר (ש"ג פ"ב) ועוד דתמהו בזה. אך להנ"ל דעיקר הקפידא במה שסותר קביעות דירתו בסוכה, א"כ כשאוכל בסוכה הרי אינו סותר קביעות דירתו בסוכה [אלא דבאוכל בסוכת חבירו, דלמבואר ז"ל לכאו' דיסוד ההיתר בזה משום דהשתא קובע דירתו בסוכה זו, אם יאכל שלא בכוונת מנזות או בגוונא דמנהצ"ע, י"ל דשפיר חשיב ציטול מ"ע].

ומעתה ניחא טעמא דמאן דאמר סוכה דירת קבע צעין, דאף דעיקר מהות הסוכה היינו דירת עראי לכו"ע, ומהאי טעמא בסכך לכו"ע צעין דליהוי עראי, מ"מ לענין הדפנות סברי דצעין דירת קבע דוקא, ומשום דצעין דהגברא יקבע את דירתו בסוכה בדיורי קבע, ובדירת עראי ממילא אף הדיורין הוו דיורי עראי [ורצנן מודו לעיקר הדבר דלרין לקבוע עיקר דירתו בסוכה טפי מציתו וכדתנן דעושה סוכתו קבע וציתו עראי, אלא דאינהו סברי דסגי לזה בדיורי עראי, כיון דמ"מ השתא הנך דיורי עראי הן עיקר קביעות דירתו טפי מדירתו בציתו].

וזהו מאי דתני בצרייתא ד'היו לו כלים נאים ומנעות נאות מעלן לסוכה', דלא הוי מלתא דהידור מנזות וכדין נויי סוכה, דהא אין עניינו להא דסוכתו קבע וציתו עראי, אלא עיקר הך דינא הוא דכלים נאים שיש לו, מחויב להעלותן לסוכה, דאם יותירם בציתו הרי הוא עושה את ציתו קבע כלפי סוכתו, דאדם מניח כליו הנאים במקום עיקר קביעות דירתו, וממילא חסר בעיקר קביעות דירתו בסוכה.^ה

ויעוין צשו"ת מהר"ם חלאה (סי' עט) וז"ל כתבו בתוספות שהנשבע לקבוע דירתו במקום פלוני ודר במקום אחר שצעה ימים עבר על שצועתו, דצהכי הוי עקירות דירה, והציאו ראייה מדאמר' פרק הישן תשבו, כעין תדורו, כלומר, שתעקר דירת הצית בישיבת הסוכה שצעה ימים, והויא אותה ישיבה של סוכה במקום דירת הצית, וכיון שאותה ישיבה עקירת הדירה דרשי' דתהוי כעין תדורו, ועוד ראייה, מדאמר' לא מדירת קבע ושז דירת עראי, דהך דירה של שצעה ימים קא עקרה לדירה של בית הקבועה, ואע"ג דצפ"ק דיומא אמרי' רצנן דסוכת החג פטורה מן המזוזה, התם משום דרצנן לטעמייהו דאמר' סוכת דירת עראי היא ולא מחייבא במזוזה, אבל מ"מ קא אתיא וקא עקרה דירת הצית עכ"ל, הרי חזינן דהקפידה תורה דיעקור דירתו מציתו, ומשום דבלא"ה חסר בקביעות דירתו בסוכה.

והנה נתקשו בגדר חיובא דמטייל ומשנן בסוכה, דמחד משמע דהוי חיוב גמור ומעיקר מנזות סוכה, אך מאידך לא משמע דהמטייל או משנן חוץ לסוכה מצטל עשה כאוכל אכילת קבע או ישן חוץ לסוכה.

ונראה לדון, דהנה יל"ע אמאי לא נזכר בהך צרייתא נמי שינה, ונראה לבאר דהך אוכל ושותה דנקט בצרייתא מייירי באכילת עראי, ואשמועינן דאף הנך דברים דליכא בהו חיוב סוכה, כגון אכילת עראי, ושרי לעשותם בציתו, היינו דוקא

^ה ולקמן בפרק לולב וערבה (מחא) סוכה שצעה כי"ד גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד את הכלים מן המנחה ולמעלה מפני כבוד יום טוב האחרון של חג, וביאר הר"ן שם וז"ל שאף על פי שצריך כל שצעה לעשות סוכתו קבע והיו לו כלים נאים ומנעות נאות ראוי שיהו בסוכה כל שצעה, אפילו הכי מפני כבוד יום טוב האחרון של חג רשאי להורידן עכ"ל, ויש לומר דכיון דמורידן לצורך יום טוב האחרון (והוא מן המנחה ולמעלה) ולא לצורך השתא, אין זה סתירה לקביעות דירתו בסוכה.

^י ולולי דמסתפינא היה מקום לדון דהאוכל אכילת קבע בשוק אינו מצטל מנזות סוכה, דוקא כשאוכל בצית אחר, איכא בזה קביעות דירה מסויימת באותו בית, והרי זה סתירה לקביעות דירתו בסוכה, אך באוכל בשוק, דלא הוי מעשה דירה כלל, לא הוי סתירה לקביעות דירתו בסוכה [היתירא דהולכי דרכים היינו כשנאים לאכול בצית אחר, אך באוכלים בשוק בלא"ה ל"ה סתירה לקביעות סוכה].